

ФЕНОМЕН ОБДАРОВАНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

У сучасній освіті розбудова національної системи виховання висуває нагальну потребу – створення необхідних умов для розв'язання проблеми формування творчої особистості.

Вихованню обдарованих дітей присвятили свої наукові праці видатні учені-психологи. Серед них найбільш відомі – Дж. Гілфорд, П. Торренс, Л. Вигодський, Н. Лейтес, В. Моляко, Д. Узнадзе, А.Матюшкін, С.Рубінштейн.

Незважаючи на ґрунтовні теоретичні та практичні напрацювання у цьому напрямку, ще існують численні прогалини у дослідженні розвитку творчо обдарованої дитини.

Обдарованість у мистецтві – це високий рівень здібностей людини, що дозволяє їй досягти успіхів у певному виді художньо-творчої діяльності.

Корінь слова «обдарованість» – «дар», це те, що не зароблено, а вже отримано, наділено природою. Чи так є насправді, чи талант є спадковою якістю? Чи можливо виявити талант ще у дитинстві? Багато вчених стверджують, що обдарованість є вродженою особливістю людини і це підтверджує велика кількість життєвих прикладів.

На думку про незвичний дар наводять ранні та яскраві прояви здібностей Вольфганга Амадея Моцарта, Франца Шуберта, Модеста Мусоргського, Віктора Гюґо.

Рано розкрилася музична обдарованість Миколи Римського-Корсакова, з семи років почав писати свої вірші Олександр Пушкін, малечку малювали Рафаель Санті, Валентин Серов...

Кажуть, що талант завжди і всюди проб'є собі дорогу, незважаючи на перепони і суворі умови життя. Тарас Шевченко, Михайло Ломоносов, Джек Лондон...

Але, траплялося й таке, що іноді нездаррами називали людей, у яких не виявлялись яскраві здібності у дитинстві, хоча у подальшому дорослому житті вони змогли досягти значних і видатних успіхів.

Геніального російського співака Федора Шаляпіна не прийняли у юні роки до церковного хору. Ісак Ньютон, П'єр Кюрі, Микола Лобачевський у школі мали репутацію нездібних учнів. Альберта Ейнштейна у студентські роки вважали бездарним до математики. Відомому художнику Василю Сурікову відмовили у прийомі до Академії мистецтва.

Як стверджує Гарун Агацарській: «Дар - це унікальна здатність, закладена в людині, а талант - це унікальна здатність, осягнута людиною» [2, с. 15].

За висловом Пабло Пікассо: «Кожна дитина - художник. Труднощі в тому, щоб залишитися художником, вийшовши з дитячого віку» [3, с. 12].

На думку Л. Виготського: «Якщо ми знаємо, як зі слабкості виникає сила, з недоліків - здібності, то ми тримаємо у своїх руках ключ до проблеми дитячої обдарованості» [1, с. 53].

Обдаровані діти, як правило мимоволі привертають до себе увагу, тому що у талановитій дитини помітна спостережливість, зосередженість, посидючість, самостійність, незалежність у її діяльності.

Особистісні творчі здібності людини реалізується не лише за умови її вміння наполегливо працювати. Важливо, виховуючи творчо обдаровану дитину, спонукати її до творчого самовиховання.

Нерідко розвиток обдарованих дітей гальмується завдяки занадто заформалізованій системі навчання і виховання дітей, відсутність у закладах освіти належної матеріальної бази, необхідної для вияву різнобічно талановитих дітей. На творчий розвиток дітей впливає і бездуховна масова культура.

На сучасному етапі розвитку нашого суспільства існує нагальна потреба створення широкої мережі установ, закладів мистецького спрямування саме для художньо-творчого розвитку обдарованих дітей.

Працюючи з обдарованими дітьми, досліджуючи цю проблему, необхідно створити інформаційний банк даних обдарованих родин та їх дітей у регіоні, систематизувати методичний матеріал із проблем дитячої обдарованості, сприяти створенню авторських програм спрямованих на творчий

розвиток учнів, створити мережу гуртків, студій, забезпечити участь творчо обдарованих дітей та їх родин у фестивалях, конкурсах, мистецьких проектах, тощо.

Успішний розвиток обдарованих дітей залежить і від батьків.

Родина – це осередок, де вирішується доля обдарованих дітей починаючи з раннього віку. Обдарованість і талант не люблять тиску. Обдарована дитина прагне взаєморозуміння у спілкуванні. Виховання у сім'ї, а особливо спільна сімейна творча діяльність, встановлює рівноправний довірливий контакт між дітьми та дорослими, створює у дітей емоційно піднесений настрій, сприяє самостійному творчому прояву, допомагає і вирішує подальшу долю обдарованої дитини у мистецтві.

Добре, коли збираються декілька родин разом. З'являється можливість влаштувати сімейний ансамбль, оркестр, різноманітні художні творчі конкурси. Але це стає можливим лише за умови, коли дитина має стійкий інтерес до мистецтва.

Тому, у родині необхідно культивувати творчу сімейну атмосферу. Дорослі зобов'язані підтримати дитину, створити їй певні умови для творчого прояву. З одного боку це і матеріальне забезпечення, з іншого керівництво, допомога та заохочення.

Учені університету Чикаго провівши дослідження творчого розвитку учнів виявили, що на найуспішніших дітей мають сильний вплив батьки та вчителі. Це доводить, що обдарованість може бути не тільки природженою, її можна й «виростити», тобто розвинути й виховати.

За висловом Василя Сухомлинського: «Обдарованість – це маленький паросток, ледь проклюнувся із землі і вимагає до себе величезної уваги. Необхідно пестити і плекати, доглядати за ним, зробити все необхідне, щоб він виріс і дав рясний плід» [4, с. 123].

Список використаних джерел:

1. Вигодський Л. С. Уява і творчість в дитячому віці. Психологічний нарис: Кн. для вчителя. - М. Просвітництво, 1991.
2. Гильбух Ю. З. Увага: обдаровані діти. - М. Знання, 1991.
3. Доля вундеркіндів. Н. Лейтес. // Сім'я і школа, №12 1990. с. 27.
4. Сухомлинський В. Народження громадянина // Вибрані твори у 5-ти т.-Т.3. – К.: Рад. школа, 1977. – С.551.